ВИСШЕ УЧИЛИЩЕ ПО АГРОБИЗНЕС И РАЗВИТИЕ НА РЕГИОНИТЕ
Вх.№ 1512 / 27.10 2015
гр. ПЛОВДИВ

Р Е Ц Е Н З И Я

от доц. д-р инж. Снежанка Костадинова Овчарова,
от Варненски свободен университет „Черноризец Храбър" член на научно жури по заповед на Ректора на ВУАРР-Пловдив № 342/ 12.09.2015г.

по материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност "доцент" по професионално направление 3.7 Администрация и управление, научна специалност: Организация и управление на производството (малки и средни предприятия) обявен в Държавен вестник, бр. 40/02.06.2015 г. и в сайта на ВУАРР - Пловдив за нуждите на катедра „Икономика" към факултет „Икономика и управление" , като кандидат участва
ГЛ. АС. Д-Р НАТАЛИЯ МИХОВА СТОЯНОВА

1. Кратки биографични данни

За участие в обявения от ВУАРР конкурс е подал документи единствен кандидат - гл.ас. д-р Наталия Михова Стоянова. Тя притежава диплома за магистър по „Индустриален мениджмънт" и професионална квалификация, която и позволява да работи в правния сектор като адвокатски сътрудник. От представената автобиография се вижда една целенасочена образователна и преподавателска кариера, започнала 2004г. като хоноруван асистент в Русенски технически университет, а от 2012г. до момента работи във ВУАРР. Н.Стоянова успешно защитава докторска степен по „Организация и управление на производството" (диплома № Н С -18/ 14.09.2012г., издадена от ВСУ "Черноризец Храбър"), с тема на дисертацията: „Усъвършенстване на организацията и информационното осигуряване на управлението на автосервизното предприятие". Член е на Съюза на учените, Съюза на математиците, на Международна асоциация „Устойчиво развитие", Асоциация „Екология, земеделие, образование и наука".

2. Общо описание на представените материали

Представените по конкурса документи от Наталия Стоянова са подадени в срок и съответстват на изискванията на ЗРАСРБ. Процедурата по конкурса е коректно спазена. Кандидатът участва в конкурса с общо 27 заглавия, издадени след защитата на докторска дисертация. Публикациите на кандидата обхващат следната научна продукция табл.1:

Табл.1

Вид на публикациите	**Брой**	**Език на публикуване и брой страници**	
		Български	***Английски***
1. Монографии и студии	1 1	143 53	
2. Статии	9	40	19
3. Доклади	15	78	43
4. Учебници и учебни пособия	1	302	
Общо:	**27**	**616**	**62**

От съдържанието на Таблица 1 се вижда, че по брой публикации доминират научните статии и доклади (88%). Делът на публикуваните страници при монографията и студията, представлява съответно 32% от общия брой, като те заемат 7.5% от общия брой на публикациите. Има един учебник (302стр.), написан в съавторство. Обобщено, може да се каже, че вида и броя на публикациите отговаря на наукометричните критерии на ВУАРР и изискванията на Закона за развитие на академичния състав и неговия Правилник.

По място на публикуване трудовете на кандидатката за академична длъжност „доцент“ са както следва:

- Статии в реферирани международни списания - **4** броя;
- Доклади в трудове на международни научни конференции в чужбина – **5** броя;
- Статии в национални списания - **4** броя;
- Доклади в трудове на международни научни конференции в България - **8** броя;
- Доклади в трудове на национални научни конференции, сесии и семинари - **3** броя.
- Доклади в научните трудове на университети – **3** броя.

По значимост:

- Публикации в издания с Импакт-фактор - **0** броя;
- Пленарни доклади – **2 бр**;
- Наградени публикации – **0** бр.

По брой на съавторите публикациите са:

- Самостоятелни - **21** броя ;
- С двама съавтори - **6** броя ;
- С трима и повече съавтори – **1** броя .

3. Отражение на научните публикации на кандидата в литературата (известни цитирания)

Не са открити цитирания на публикациите на д-р Н.Стоянова.

4.Обща характеристика на дейността на кандидата

4.1 Учебно-педагогическата дейност на кандидата (работа със студенти и докторанти)

Преподавателската дейност на Наталия Стоянова се реализира по четири дисциплини от учебните планове на ОКС „Бакалавър” в ПН „Администрация и управление“:

- Основи на управлението;
- Организация на и управление на агрофирма;
- Управление на човешките ресурси;
- Стопанска логистика.

Приложената справка показва, че е обезпечена пълна натовареност на кандидата – 555 часа в редовна и задочна форма на обучение.

4.2. Научна и научно-приложна дейност

Кандидатката гл..ас. д-р Н.Стоянова кандидатства за академичната длъжност „доцент“ с 27 публикации. Трудовете й показват научни интереси, концентрирани около следните **области: :**

1) Организация и управление на малки и средни предприятия в областта на ремонта на земеделска техника;
2) Управление на персонала;
3) Маркетинг.

Монографията „*Оптимизиране на производствените процеси за ремонтни дейности на земеделска техника в малки и средни предприятия*” изд. РУ „Ангел Кънчев” Русе ISBN 978-619-203-012-4, се състои от три глави. В първа глава са разгледани особеностите на ремонтно-техническите услуги за земеделска техника, основните изисквания към ремонтните дейности в съответствие с Европейските норми и стандарти. Правилният избор на земеделските машини, тяхната експлоатация и поддръжка оказват пряко силно въздействие върху продуктивността на земята, производителността на труда, себестойността на продукцията и реализираната печалба. Глава втора запознава с проектирането на производствените процеси при ремонт на земеделска техника. Представена е организацията на техническото обслужване на земеделската техника. Изследвана е интензивността на заявките за ремонтно-обслужващи въздействия. Показателите за експлоатационна надеждност на машините показват, че процесите на техническо обслужване и ремонт имат явно изразен вероятностен характер. Извършена е оценка за качеството на ремонта с помощта на количествени показатели от четири ремонтни центрове за земеделската техника в област Русе. В трета глава е представен математически модел за оптимизиране на производствените процеси в центрове за ремонт на земеделска техника. Изследвани са влияещите фактори върху параметрите за ремонт на земеделска техника, основни от който са: плътността на входящия поток от заявки; интензивността на изходящия поток от заявки; средното време за обслужване на заявките постъпващи в един сервиз и степента на специализация на центъра. Тези фактори си взаимодействат с прилаганата технология, която от своя страна обуславя стойността на технологичното оборудване на ремонтното предприятие, размера и броя на производствените му площи. В тази глава са разгледани възможностите за оптимизиране на зоната за обслужване, определени са оптималните разходи за резервни части, извършени са и разчети за оптимизиране на запасите в ремонтните центрове.

В **студията** „*Изследване на параметрите за ефективност в центрове за ремонт на земеделска техника*“, публикувана в New Knowledge Journal of Science ISSN 2367-4598 (Online), авторът Н.Стоянова се задълбочава върху моделирането и оптимизирането на ремонтната дейност на земеделска техника. Акцент е повишаване на ефективността на обслужващите операции и по-висока удовлетвореност на клиентите. За целта Н.Стоянова разработва алгоритъм на услугите в ремонтните центрове. Целевата функция е насочена към минимизиране на транспортните разходи. Извършен е технико-икономически анализ и оценка на: плътностите на входящите потоци от заявки в четири реални ремонтни центрове

Статии

Анализираните проблеми в статиите на гл.ас.д-р Н.Стоянова на могат да се отнесат към следните направления:

1) **Организация и управление на дейността на сервизни предприятия за земеделска техника:** III.1, III.2, III.3, III.4, III.5 ; на английски език – III.6,

Разглеждат се въпроси за разработване на варианти и избор на производствена програма на ремонтни центрове; използват се математически подходи за оптимизиране на основните параметри на сервизни центрове за ремонтни дейности; дискутират се проблемите на периодичната профилактика, използвана за възстановяване на техническото състояние на земеделската техника. Направени са изследвания относно продължителността на възстановяване на земеделската техника и възможностите за намаляване на периодичната профилактика на земеделската техника. Разгледана е ролята на производствената функция за постигане на конкурентно предимство. Представена е информационно консултираща система за изчисляване на величината на разходите за месечна издръжка на изследваните ремонтни центрове в зависимост от количеството на каналите за обслужване.

2) **Управление на персонала**: на английски език – III.7, III.9 , на български език -III.8

Разгледано е постигане на устойчиво развитие в областта на техническите услуги чрез управлението на персонала; направен е сравнителен анализ с европейските практики за подобряване на условията на труд, на социалното партньорство и намаляването на трудовите злополуки; анализирани са и проблемите, свързани с ефективното управление на персонала в съдебната система на България за увеличаване на производителността в Българската съдебна система;

Научни доклади

Изнесените от д-р Стоянова доклади могат да бъдат групирани в следните области:

1) **Управление на персонала –** IV.1, IV.2 , IV.10, IV.13 , на английски - IV.7

Авторката разкрива ролята на персонала при предлагането на технически услуги, като петия елемент в маркетинговия микс на услугите. Тя го определя, като едно от най-важните средства за предимство на организациите, занимаващи се с ремонтни дейности на земеделска техника пред конкуренцията. Разглежда се значението на способностите на мениджърите и специалистите да повишат конкурентноспособността на стопанската единица, човешките аспекти и ценности, и осигуряването на взаимна мотивация и лоялност в процеса на работа. Проучено е влиянието на социалната политиката на ЕС за системите за планиране на персонала, за заплащане и стимулиране на труда в конкретно предприятие. Изследвано е влиянието на персонала в маркетинговия микс в областта на електронните услуги.

2) **Управление и организация на производството в сферата на техническите услуги** – на английски - IV.3, IV.6, IV.14 , IV.15.

Докладите в тази група са посветени на значението на организацията и управлението на поддръжката върху предлагането на качествени технически услуги, и сравнение с развитите страни от Западна Европа и САЩ; на оценката на инвестиционните възможности в

автосервизните организации; спецификата на производствената структура на ремонтно-технически услуги, предлагани в земеделския сектор.

3) Маркетинг – IV.4,, IV.5, на английски - IV.9 , IV.11. , IV.8

Разгледана е ролята на маркетингова информационна система при вземане на решения; методите за оценка на удовлетвореността на клиентите в организациите, извършващи технически услуги; представени са модели за изследване изискванията на клиентите; направен е анализ и проектиране на продукт в международната търговия; разгледано е изпълнението на е-услуги за туристическа експлоатация в област Русе.

Учебници и учебни помагала

Представен е 1 **учебник V.1** „*Маркетингови решения*" в съавторство с доц. Ваня Банабакова. Академично издателство „Талант" към Висше училище по агробизнес и развитие на регионите – Пловдив, 2015г ISBN 978-619-203-011-7 .

Учебникът е с обем 302 стр, и включва четири глави. Д-р Н.Стоянова се явява автор на:

- 6-ти раздел „Маркетингови стратегии" от 1-ва глава;
- от 2 глава: 1-ви раздел „Продуктови решения" и 2-ри раздел „Ценови решения";
- 3-ти раздел – „Маркетинг по интернет" от 3 глава .

В тези раздели са систематизирани концепции от чуждестранни и български трудове в областта на маркетинга. Разгледани са въпроси за разработване на маркетингови стратегии; за вземане и реализация на маркетингови решения. Описва се същността и предимствата на виртуалния маркетинг. Учебникът е полезно пособие по дисциплината „Маркетинг" за студентите, обучаващи се в дистанционна форма на обучение" във Висшето училище по Агробизнес и Развитие на Регионите - гр. Пловдив.

Съдържателният анализ на научните публикации на кандидатката за академичната длъжност „доцент" ми дават основание да обобщя , че те са свързани с научната специалност и тематична област, по която е обявен конкурса и отговарят на изискванията за академични публикации.

Д-р инж. Н.Стоянова има принос в практическата реализация на един проект в който е водила обучение на земеделски производители по тематиката на конкурса - управление на земеделското стопанство, за което е предоставила доказателствените документи - два граждански договора – №42/16.03.2012г. и №49/16.03.2012 г.

4.3 Внедрителска дейност

В резултат извършените от Н.Стоянова изследвания и оптимизиране на параметрите на центрове за ремонт на земеделска техника, за 2014 г. е реализиран *икономически ефект в размер на 31 992 лв*, който се потвърждава със следните документи:

1.1. Служебна бележка № 38/29.03.2015 г. на **"АГРОТЕХ-РОСАТА" ЕООД** – гр. Русе за положителен икономически ефект в размер на 8 725 лева;

1.2. Служебна бележка № 51/13.04.2015 г. на **„АГРИКОРП" ЕООД** "– гр. Русе за положителен икономически ефект в размер на 9 136 лева;

1.3. Служебна бележка № 104/06.03.2015 г. на **„ФЕРМЕР" ЕООД**- гр. Русе за положителен икономически ефект в размер на 7 348 лева.

1.4. Служебна бележка № 234/23.03.2015 г. на **„ВАРЕКС "ЕООД** – гр. Русе за положителен икономически ефект в размер на 6 783 лева.

Оценявам високо успешното внедряване в практиката на резултатите изследователската дейност на д-р Наталия Стоянова. Това е доказателство за висок професионализъм в областта на управлението на обслужващата и ремонтна дейност на земеделска техника.

.

4.4. Приноси на кандидата (научни, научно-приложни, приложни)

Приносите на гл.ас д-р инж. Н.Стоянова могат да се обобщят , както следва:

1) **Научните приноси** представляват систематизиране и обогатяване на съществуващи знания и приложение към конкретни обекти:
   - Разработен е икономико-математически модел за усъвършенстване на дейността и определяне оптималните структурни параметри на ремонтни центрове за земеделска техника, съобразно входящия поток заявки;
   - Разработен е математически модел за определяне на разхода на резервни части и материали за ремонт и оптимизация на запасите от резервни част за земеделска техника.

2) **Научно-приложни приноси:**
   - Дефинирани са критерии и показатели, с помощта на които се оценяват потребностите от ремонтни услуги на земеделската техника, които се изпълняват в ремонтни центрове тип МСП;
   - В реални предприятия е внедрен модел с неограничен поток на заявките, чийто положителни резултати се проявяват в: намаляване загубите от престой на земеделската техника, рационално използване на каналите на ремонтния център, увеличаване на пропускателната способност и по-ефективно използване на наличното оборудване;
   - Създадена е компютърна програма за изчисляване на параметрите на модел с неограничен поток на заявките за техническо обслужване и ремонт.

5. Оценка на личния принос на кандидата

Значителна част от представените публикации на кандидатката са изцяло авторски и отразяват личната й позиция. Същевременно д-р Н.Стоянова проявява сътрудничество и участва в съвместни изследвания и разработки със свои колеги. В колективните 6 броя в 4 от тях тя е посочена на първо място, което я изтъква, като автор с лична и водеща позиция в научните изследвания.

6. Критични бележки и препоръки

С оглед на по-нататъшната научно – преподавателска дейност на д-р Н.Стоянова бих направила следните бележки и препоръки:

1) Да се ускори разработването на учебни пособия за обучението на студентите по курсовете, включени в учебното натоварване;
2) Да се активизира участието в научно-изследователски проекти;
3) Да се разшири периметъра на изследваните научни въпроси;

4) Кандидатката да се стреми към по-широко представяне на трудовете си в авторитетни издания (у нас и в чужбина) и да постигне признание сред специализираната научна общност.

7. Лични впечатления

Лично познавам кандидатката за академичната длъжност „доцент" от обучението й в ОНС „Доктор" във ВСУ. Тя владее два езика – английски и руски, чрез което ще може да участва в международни проекти и в обучение на чуждестранни студенти.

Д-р инж. Стоянова има добри компютърни умения и компетенции, което допълва профила и на преподавател и научен работник.

Гореизложеното ми дава основание да оценя положително нейния потенциал за развитие в научно-преподавателската сфера.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализа на тяхната значимост, съдържащите се в тях научни и научно-приложни приноси, и потенциала на кандидатката, давам своята **положителна** оценка. Предлагам на уважаемото Научно жури гл.ас. д-р Наталия Михова Стоянова да бъде избрана за академичната длъжност **„доцент"** в професионално направление: 3.7 Администрация и управление (Организация и управление на производството (малки и средни предприятия).

23.10.2015 г.
Гр.Варна

Рецензент: ...../п/.....
(доц. д-р Снежанка Овчарова)